ت/۶۲۴۵۹ هـ ۵۲۱۰۹

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۳/۳/۲۷

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب‌نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت کشور - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
وزارت راه و شهرسازی - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت امور خارجه
وزارت دادگستری - سازمان حفاظت محیط زیست - بنیاد شهید و امور ایثارگران
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه- سازمان تبلیغات اسلامی
سازمان ثبت احوال کشور- سازمان اوقاف و امور خیریه

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۳/۳/۲۳ به پیشنهاد شماره ۲۷۰۸۰۷ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۶ وزارت کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه آرامستان‌های کشور را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه آرامستان‌های کشور

ماده ۱- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱- **آرامستان:** مکانی محدود جهت به خاک سپردن متوفی و جوارح انسانی که باید دارای امکانات کافی برای رفاه مراجعین و انجام امور شرعی و قانونی باشد.

۲- **متوفی (درگذشته):** فردی که به لحاظ پزشکی با تأیید اشخاص دارای صلاحیت دچار توقف غیرقابل‌برگشت قلب و تنفس شده است.

۳- **غسال‌خانه:** محلی برای تغسیل و تکفین متوفی که دارای امکانات لازم و موردنیاز باشد.

۴- **غسال و غساله:** مرد و زنی که وفق احکام شرعی، مسئولیت انجام تغسیل و تکفین متوفای مرد و زن را به عهده دارد.

۵- **گواهی پزشکی فوت:** برگه‌ای رسمی برای تأیید فوت در موارد مرگ‌های طبیعی یا دارای پرونده پزشکی که از طریق پزشکان و مراکز درمانی در قالب کاربرگ چاپ‌شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر می‌شود.

www.dotic.ir

ت/۶۲۴۵۹ هـ ۵۲۱۰۹

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۳/۳/۲۷

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب‌نامه هیئت وزیران

۶- **جواز دفن:** به اجازه دفن متوفی اطلاق می‌گردد که در موارد مرگ‌های طبیعی یا دارای پرونده پزشکی توسط پزشکان دارای صلاحیت در ذیل برگه گواهی پزشکی فوت و درخصوص اقسام مرگ‌های موضوع فهرست پیوست این تصویب‌نامه که تأییدشده به مهر دفتر هیئت دولت است، در قالب چاپ برگه‌ای رسمی توسط اداره پزشکی قانونی صادر می‌گردد.

۷- **مجوز محل دفن:** برگه‌ای رسمی که توسط شهرداری/دهیاری چاپ و به منظور تعیین محل و مکان درنظرگرفته‌شده برای دفن متوفی صادر می‌شود.

۸- **خودروی حمل متوفی:** خودروی دارای مجوز از شهرداری/دهیاری منحصراً برای حمل متوفی و جوارح انسانی که عنوان «خودروی حمل متوفی» روی آن درج شده و کابین عقب آن از اتاق راننده جدا، سرپوشیده، قابل شست‌وشو و دارای امکانات موردنیاز از جمله ریل، تخت‌روان (برانکارد)، تابوت، پوشش (کاور) متوفی و سامانه (سیستم) تهویه هوا باشد.

۹- **حمل متوفی:** انتقال و جابه‌جایی متوفی از مکانی به مکان دیگر با خودروی حمل متوفی پس از اخذ مجوزهای قانونی تا زمان تدفین.

ماده ۲- هرگونه ساخت‌وساز و نحوه خدمات‌رسانی در آرامستان و نیز اداره تشکیلات و انتظام امور آرامستان بر عهده شهرداری/دهیاری است.

تبصره ۱- آرامستان‌هایی که قبل از لازم‌الاجراشدن این آیین‌نامه فعال بوده‌اند جهت ادامه فعالیت نیاز به اصلاح و تطبیق وضعیت موجود خود با مفاد این آیین‌نامه و کسب موافقت کتبی از شهرداری/دهیاری دارند.

تبصره ۲- صدور مجوز محل دفن و انجام مراحل تدفین در تمام آرامستان‌های هر شهر/روستا منوط به کسب مجوز کتبی از شهرداری/دهیاری تحت نظارت آن است.

تبصره ۳- مکان مورد نیاز جهت احداث آرامستان در داخل محدوده و حریم شهر توسط وزارت راه و شهرسازی و خارج از حریم شهر توسط وزارت جهاد کشاورزی تأمین خواهد شد.

تبصره ۴- ساخت‌وساز، نگهداری و سامان‌دهی گلزار شهدا و یادمان‌ها و بقاع متبرکه منوط به رعایت قوانین و مقررات مربوط و هماهنگی با بنیاد شهید و امور ایثارگران و نهاد متولی بقاع مزبور (حسب مورد) است.

www.dotic.ir

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب‌نامه هیئت وزیران

ماده ۳- حمل متوفی یا فردی که بنا به گزارش عوامل واحد امدادی فوریت‌های پزشکی (اورژانس) (کارشناس/ فن‌ورز (تکنسین) اورژانس) فاقد علائم حیاتی است، با اخذ مستندات معتبر از قبیل دستور قضایی، گواهی پزشکی فوت یا گزارش عوامل واحد امدادی فوریت‌های پزشکی (اورژانس) دائر بر فقدان علائم حیاتی، توسط خودروی حمل متوفی، انجام می‌پذیرد.

تبصره ۱- اشخاص مجهول‌الهویه که در اماکن و فضاهای عمومی و گذرگاه‌های شهری و روستایی فوت شده‌اند، با هماهنگی دستگاه قضایی یا انتظامی به منظور صدور جواز دفن، توسط خودروی حمل متوفی به اداره پزشکی قانونی انتقال داده می‌شوند.

تبصره ۲- اخذ گواهی بهداشت برای حمل متوفی از شهرستانی به شهرستان دیگر یا از داخل به خارج کشور به‌منظور جلوگیری از انتشار بیماری ضروری است.

تبصره ۳- به‌منظور انتقال متوفی از خارج به داخل کشور، داشتن گواهی بهداشت با تأیید وزارت امور خارجه کشور مبدأ و نمایندگی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در آن کشور و تأیید شبکه بهداشت مقصد الزامی است.

ماده ۴- شهرداری/دهیاری می‌تواند در صورت صلاحدید، امور حمل متوفی را با رعایت مفاد این آیین‌نامه و مقررات مربوط، به بخش خصوصی واگذار و بر عملکرد آنها نظارت نماید.

تبصره- کلیه مراکز درمانی، بیمارستان‌ها، منازل و سایر اماکنی که فرد در آنجا فوت می‌کند موظف به تحویل متوفی فقط به خودروی حمل متوفای شهرداری/دهیاری یا خودروی بخش خصوصی تحت نظارت همان محل هستند.

ماده ۵- حمل متوفی از شهری به شهر دیگر به صورت زمینی باید با خودروی ویژه حمل متوفی مجهز به سامانه (سیستم) خنک‌کننده متناسب با شرایط اقلیمی صورت پذیرد و متوفی در مقصد به آرامستان مورد تأیید شهرداری/دهیاری آن محل تحویل گردد.

تبصره- حمل اجساد متوفیان ناشی از تصادفات رانندگی در خارج از حریم شهرها بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سازمان اورژانس کشور) است.

ماده ۶- تغسیل متوفی در غسال‌خانه‌های تحت‌نظر شهرداری/دهیاری انجام می‌شود.

تبصره- در صورت تمایل خانواده متوفی، امکان تغسیل در مکان‌های خارج از غسال‌خانه‌های تحت‌نظر شهرداری/دهیاری وجود دارد.

www.dotic.ir

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب‌نامه هیئت وزیران

ماده ۷- تغسیل و تدفین متوفی قبل از ارائه جواز دفن ممنوع است.

ماده ۸- نگهداری متوفی در سردخانه‌های تحت‌نظر شهرداری/دهیاری با تشخیص مرجع قضایی یا درخواست خانواده متوفی امکان‌پذیر است.

ماده ۹- متصدیان تغسیل، تکفین و تدفین باید دارای گواهی انجام معاینات دوره‌ای و گواهی دوره آموزشی احکام شرعی مربوط و مجهز به تجهیزات حفاظت و بهداشت فردی باشند.

تبصره- برگزاری دوره آموزشی مربوط به احکام شرعی تغسیل، تکفین و تدفین بر عهده شهرداری/دهیاری است و شهرداری/دهیاری موظف است محتوای دوره آموزشی یادشده را به تأیید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه یا سازمان تبلیغات اسلامی برساند.

ماده ۱۰- تدفین هر متوفی در آرامستان‌ها صرفاً در صورت صدور مجوز توسط شهرداری/دهیاری امکان‌پذیر است.

تبصره ۱- تدفین متوفی در مجموعه بقاع متبرکه و آرامستان‌های موقوفه منوط به رعایت ضوابط ابلاغی سازمان اوقاف و امور خیریه و ضوابط اجرایی مربوط و اطلاع به شهرداری/دهیاری است.

تبصره ۲- نحوه و مکان تدفین شهدا بر اساس آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد بنیاد شهید و امور ایثارگران و با همکاری ستادکل نیروهای مسلح به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۱- امانت گذاردن متوفی در آرامستان‌ها منوط به اخذ مجوز لازم از مرجع قضایی دارای صلاحیت است.

ماده ۱۲- آرامستان‌ها می‌توانند با رعایت موازین شرعی نسبت به دفن متوفی در یک قطعه به‌صورت طبقاتی براساس شرایط منطقه و محل اقدام نمایند.

ماده ۱۳- رعایت مقررات بهداشتی و محیط‌زیستی در سردخانه، غسال‌خانه، سرویس‌های بهداشتی، مراکز تهیه، توزیع و عرضه مواد غذایی، اماکن عمومی، انتقال متوفی، برگزاری مراسم خاکسپاری و سوگواری الزامی است. همچنین دسترسی به آب آشامیدنی سالم، جمع‌آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و پسماند ضروری است.

www.dotic.ir

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب‌نامه هیئت وزیران

تبصره- دستورالعمل مقررات بهداشتی و محیط‌زیستی آرامستان‌ها توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) و سازمان حفاظت محیط‌زیست ظرف شش ماه پس از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، تدوین و ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۴- زمین آرامستان موردنیاز هر شهر/روستا با اولویت مکان‌یابی درون محدوده و حریم آنها انتخاب می‌گردد.

ماده ۱۵- به‌منظور تسریع در ارائه خدمات به شهروندان، اداره ثبت احوال کشور مکلف است در محلی که توسط شهرداری کلان‌شهرها و مراکز استان‌ها در آرامستان تأمین می‌شود، نسبت به استقرار نماینده اقدام نماید.

تبصره- استقرار نماینده اداره ثبت احوال در آرامستان‌های سایر شهرها با توجه به ظرفیت‌های موجود، در صورت درخواست و تخصیص فضا از سوی شهرداری قابل انجام خواهد بود.

ماده ۱۶- آرامستان شهرداری/دهیاری موظف است برای ثبت و پردازش اطلاعات از نرم‌افزار رایانه‌ای و زیرسامانه یکپارچه جامع مناسب که توسط وزارت کشور (سازمان ثبت احوال کشور) حداکثر ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه راه‌اندازی می‌شود، استفاده و نسبت به ثبت مشخصات متوفی، محل فوت، علت فوت و سایر اطلاعات موردنیاز اقدام نماید.

ماده ۱۷- آیین تغسیل، تکفین و تدفین متوفیان اقلیت‌های مصرح در قانون اساسی از نظر تشریفات مذهبی تابع مقررات خاص مربوط و از لحاظ بهداشت و انتظام امور، تابع این آیین‌نامه هستند.

ماده ۱۸- منابع درآمدی آرامستان‌ها پس از تصویب شورای شهر/روستا به‌شرح زیر است:

۱- بهای خدمات مربوط به متوفیان.

۲- بهای بهره‌برداری از معابر و فضای عمومی آرامستان‌ها به‌منظور ارائه خدمات از قبیل اجاره غرفه.

۳- مشارکت شهروندان در قالب نذر، وقف، هبه و کمک اشخاص حقیقی و حقوقی.

www.dotic.ir

۵۲۱۰۹ /ت۶۲۴۵۹ هـ

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۳/۳/۲۷

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب‌نامه هیئت وزیران

ماده ۱۹- دستورالعمل اجرایی مربوط به شرایط و ویژگی‌های تأسیسات و تجهیزات مورد نیاز آرامستان‌ها توسط وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) تهیه و از طریق وزیر کشور ابلاغ می‌شود.

ماده ۲۰- این آیین‌نامه از تاریخ ابلاغ، برای همه آرامستان‌های شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور لازم‌الاجرا است.

ماده ۲۱- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه، آیین‌نامه مرده‌شوی‌خانه و گورستان موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۳۹۵ مورخ ۱۳۱۹/۳/۳ لغو می‌شود.

محمد مخبر

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رییس‌جمهور، دفتر رییس مجلس شورای اسلامی، دفتر رییس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رییس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، دبیرخانه ستاد کل نیروهای مسلح، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت‌های قوانین و نظارت مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، معاونت‌های رییس‌جمهور، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

www.dotic.ir

فهرست پیوست

۱) مرگ به دنبال اقدام به قتل.
۲) مرگ به دنبال اقدام به خودکشی.
۳) مرگ به دنبال هرگونه منازعه (اعم از درگیری فیزیکی و یا لفظی).
۴) مرگ به دنبال حوادث شدآمدی (ترافیکی) (به هر شکل و با هر فاصله زمانی از حادثه که مرگ رخ دهد).
۵) مرگ به دنبال مسمومیت (شیمیایی، دارویی، گازگرفتگی و ...).
۶) مرگ به دنبال سوءمصرف مواد (مخدر، روان‌گردان، توهم‌زا و ...).
۷) مرگ متعاقب برق‌گرفتگی، سوختگی، غرق‌شدگی، سرمازدگی، گرمازدگی، سقوط از ارتفاع و ...).
۸) مرگ ناشی از کار (حوادث شغلی، مواد آلاینده محیط کار و ...).
۹) مرگ در زندان یا بازداشتگاه.
۱۰) مرگ در مراکز اقامت جمعی مانند آسایشگاه، پرورشگاه، اردوگاه، پادگان، خوابگاه و ... .
۱۱) مرگ ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی.
۱۲) مرگ مادر ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی در حین بارداری، حین زایمان یا متعاقب زایمان و یا سقط.
۱۳) مرگ حین یا متعاقب ورزش.
۱۴) مرگ‌های ناگهانی، غیرمنتظره و غیرقابل‌توجیه.
۱۵) هر مرگی که احتمال شکایت از کسی در آن وجود داشته باشد.
۱۶) هر نوع مرگ مشکوک و مرگ با علت ناشناخته.
۱۷) هر نوع مرگ افراد ناشناس و مجهول‌الهویه.
۱۸) هر مرگی که احتمال جنحه یا جنایت در آن برود.
۱۹) مرگ ناشی از حوادث غیرمترقبه.

دفتر هیئت دولت

www.dotic.ir